

Lärares inträde på arbetsmarknaden

En undersökning om lärares etablering
på arbetsmarknaden efter examen

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning och slutsatser	4
Undersökningens huvudresultat	4
Förslag från Sveriges Lärarstudenter	5
Bakgrund	7
Kort om lärares etablering på arbetsmarknaden	7
Undersökning	9
Syfte och disposition	9
1. Allmänt om respondenterna och deras utbildning	9
2. Inträdet på arbetsmarknaden och vägen till första anställningen	12
3. Lön och löneanspråk	19
4. Synen på framtiden inom yrket	23
Metodbeskrivning	26
Referenser	27

Förord

Lärarbristen i Sverige borde innebära att nyexaminerade lärare snabbt hittar arbete, men verkligheten är mer komplex. Medan många nyutexaminerade får jobb relativt omgående, vittnar andra om svårigheter att ens bli kallade till intervju. Samtidigt rapporteras det om stora barngrupper, för få vuxna i skolan och ett skolväsende i behov av fler behöriga lärare.

Denna rapport nyanserar bilden av det aktuella läget. Den visar att även om de flesta nyexaminerade lärarna etablerar sig i yrket, så upplever många att utbudet av tjänster är begränsat. För de som inte inom rimlig tid får en anställning kan konsekvenserna bli betydande, både ekonomiskt och yrkesmässigt. Vi vet att behovet av lärare är stort och kommer att fortsätta vara det, men arbetsmarknaden speglar inte alltid detta behov.

Sveriges Lärarstudenter har genom denna undersökning velat belysa de möjligheter och utmaningar som möter nyexaminerade lärare. Resultaten ger viktiga insikter som kan bidra till en mer träffsäker politik och förbättrade villkor för framtidens lärare. Ingen nyexaminerad lärare ska behöva stå utan arbete i ett skolväsen som tydligt behöver fler behöriga lärare. Det krävs reformer för att säkerställa att lärarutbildningen leder till en trygg etablering i yrket, för att säkra en god lärarförsörjning i hela landet och för att barn och elever ska få undervisning av en behörig lärare.

Adam Kedert

Ordförande, Sveriges Lärarstudenter

Sammanfattning och slutsatser

Sveriges Lärarstudenter har med hjälp av undersökningsföretaget Exquiro Market Research låtit genomföra en undersökning om inträdet på arbetsmarknaden för nyexaminerade lärare och studie- och yrkesvägledare.¹ Den riktade sig till personer som fanns i Sveriges Lärares medlemsregister och som avlagt examen något av åren 2022 och 2023. Totalt besvarade 2 343 målgruppsaktuella personer enkäten utifrån ett totalt bruttourval på 11 735 personer, vilket ger en slutlig svarsfrekvens på 23 procent (se tabell M2). Undersökningen ger oss bland annat svar på hur de nyexaminerade lärarna upplevde möjligheterna att söka och få arbete efter avslutad utbildning ur olika aspekter samt vilka löner de erbjöds i samband med sin första anställning.

Undersökningens huvudresultat

- **Den stora majoriteten jobbar som lärare.** De allra flesta (över 90 procent) arbetar, eller har arbetat, som lärare efter sin examen. Endast 3 procent har aldrig arbetat som lärare.
- **Svårt att få jobb för de examinerade utanför läraryrket.** Nästan 60 procent av de som i dag inte arbetar som lärare uppger att huvudorsaken är att de sökt men inte fått arbete som lärare.
- **Många har upplevt en svag arbetsmarknad.** Cirka 30 procent upplevde att det fanns få eller inga lediga lärarjobb efter att de tagit examen. Det gäller särskilt de som utbildat sig till ämneslärare i gymnasiet eller läst en kompletterande pedagogisk utbildning (KPU).
- **Det har gått snabbt att få jobb för flertalet.** Över 80 procent av samtliga tillfrågade lärare hade fått arbete som lärare redan under utbildningen eller inom mindre än tre månader efter sin examen.
- **Vanligt med jobb redan under utbildningen i mindre orter.** Det är vanligare att boende i mindre städer och landsbygdskommuner fått jobb redan under utbildningen jämfört med boende i storstäderna. Av de som behövde söka en tjänst efter examen räckte det ofta att söka som mest fem tjänster innan man fick jobb.
- **Ovanligt att få jobb på grund av VFU.** Det är mindre vanligt att man får arbete på den skola eller förskola där man genomförde hela eller stora delar av sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU), utom i mindre kommuner där det förekommer oftare.
- **Många arbetsgivare kräver inte legitimation och rätt behörighet.** Nästan en femtedel av alla svarande som fick arbete i grund- eller gymnasieskolan uppgav att arbetsgivaren inte ställde krav på legitimation och rätt behörighet för att få första lärarjobbet.
- **Många får undervisa i annat än man utbildat sig för.** Över 30 procent uppgav att deras undervisningsuppdrag på första jobbet endast delvis eller inte alls överensstämde med vad som ingår deras examen och behörighet.
- **Facket vanlig källa till kunskap om löneläget.** Mer än hälften (60 procent) använde sig av facket på olika sätt (webb eller kontakt med lokala facket på arbetsplatsen) för att skaffa sig information löneläget för yrket och arbetsplatsen inför anställning.

¹ I denna rapport inbegrips förskollärare i kategorin lärare när inget annat uttryckligen anges. Frågor ställdes även till folkhögskollärare och studie- och yrkesvägledare men antalet svarande var för få i dessa kategorier för att kunna redovisas separat i rapporten.

- **Många får inte den lön de hoppats på.** Nyexaminerade lärares löneanspråk och faktiskt erhållen månadslön i samband med första jobbet skiljer sig tydligt åt. De flesta fick mindre än vad man begärde. Skillnader finns också mellan olika lärarkategorier och beroende på vilken typ av kommun man bor i. Endast 33 procent av lärarna var helt nöjda med den lön de fick i samband med första anställningen.
- **Många vill inte rekommendera läraryrket.** Hela 42 procent rekommenderar bara med viss tvekan, och nästan 20 procent inte alls, någon annan att utbilda sig till lärare. De främsta skälen är bristande arbetsvillkor och arbetsmiljö och en upplevt dålig arbetsmarknad, följt av låg lön. Yrkeslärarna sticker dock ut på ett positivt sätt eftersom drygt 70 procent av dessa skulle rekommendera utbildning och yrke. Även de som var nöjda med sin ingångslön är mer benägna att rekommendera läraryrket.
- **Stor tveksamhet hos många om man vill arbeta som lärare i framtiden.** Bara hälften (52 procent) är helt säkra på att de kommer arbeta som lärare om fem år. Mest negativa eller tveksamma är förskollärarna. Även här framkommer att de som var nöjda med sin ingångslön är benägna att vilja stanna kvar i yrket.

Krav från Sveriges Lärarstudenter

- **Anpassa antalet utbildningsplatser efter det faktiska behovet av lärare.** Förskolläraryrket och lärarutbildningarna måste dimensioneras utifrån prognoser om framtida rekryteringsbehov. Idag examineras vissa lärarkategorier i överskott medan det råder brist på andra. Lärosätena måste ta ett större ansvar för att säkerställa att utbildningsutbudet motsvarar förskolans och skolans behov, och att inga lärarstudenter tvingas till arbetslöshet efter examen.
- **Attraktiva arbetsvillkor i hela landet.** Alla skolor, oavsett geografisk plats, ska vara en attraktiv arbetsplats för lärare. Undersökningen visar att det är lättare att få jobb i mindre kommuner, samtidigt rapporterar bland annat Sveriges Kommuner och Regioner att det är svårt att rekrytera lärare till landsbygden. För att säkra en god lärarförsörjning i hela landet krävs bättre arbetsvillkor och möjligheter till karriärutveckling även utanför storstäderna.
- **En lön som gör lärarutbildningen värd investeringen.** Läraryrket måste vara ekonomiskt attraktivt för att rekrytera och behålla kompetenta lärare. Rapporten visar att många får lägre lön än förväntat, särskilt i mindre orter. Samtidigt uppger de som är mer nöjda med sin ingångslön att de i högre grad ser sig stanna kvar i yrket inom fem år. Huvudmännen behöver garantera att lärare i hela landet får en lön som gör lärarutbildning till en värd investering. Det förutsätter införandet av ett tarifföresystem som säkerställer såväl en god ingångslön som en god livslöneutveckling.
- **Legitimation och rätt ämnesbehörighet ska vara krav för att undervisa.** Alla barn och elever har rätt till undervisning av en utbildad och behörig lärare. Trots det visar undersökningen att många nyexaminerade undervisar i ämnen de saknar behörighet för, och att arbetsgivare ofta inte ställer krav på legitimation eller rätt behörighet vid anställning. Detta försämrar undervisningens kvalitet, skapar ojämlikhet och urholkar läraryrkets professionalitet. För att höja kvaliteten i undervisningen och stärka yrkets status måste legitimation och rätt ämnesbehörighet vara en självklar förutsättning för att få undervisa.
- **Minska barn- och elevgrupperna – lärarbehovet är större än arbetsmarknaden visar.** Undersökningen pekar på att många lärare upplever en svår arbetsmarknad trots den stora lärarbristen. Det beror på att förskolor och skolor minskar lärartätheten och har

för stora barn- och elevgrupper. För att ge alla barn och elever en bra utbildning måste grupperna bli mindre och fler lärare behöver anställas för att motsvara det faktiska behovet.

- **Tydliga arbetsmarknadsprognoser och tillgång till studie- och yrkesvägledning.** Presumptiva förskollärar- och lärarstudenter ska kunna göra informerade val om sin utbildning. Det kräver nationella och regionala prognoser över lärarbehovet samt en säkrad tillgång till kvalitativ studie- och yrkesvägledning. Ingen student ska behöva ta examen och mötas av en arbetsmarknad som inte speglar förväntningarna.

Bakgrund

Kort om lärares etablering på arbetsmarknaden

Under de senaste åren har det utexaminerats i genomsnitt cirka 10 000 lärare varje år från landets förskolläraryrket och lärarutbildningar. Antalet examinerade har också succesivt ökat sedan införandet av dagens lärarutbildningsprogram 2011.² Samtidigt har det rått, och råder fortfarande, lärarbrist i Sverige, vilket har inneburit att det för de allra flesta funnits en god arbetsmarknad att snabbt kunna etablera sig på.³

Tidigare studier visar att de allra flesta som examineras från högre utbildning etablerar sig relativt snabbt på arbetsmarknaden. Universitetskanslersämbetet (UKÄ) släppte i slutet av 2023 en rapport⁴ som visade att drygt 80 procent av de med en examen på grund- eller avancerad nivå var etablerade inom ett år. Studien visade vidare att personer med yrkesexamen etablerar sig oftare på arbetsmarknaden jämfört med, inte minst, studenter med generell eller konstnärlig examen. Nästan 90 procent av de med yrkesexamen hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden ett år efter examen. Samtliga av de fyra stora lärarprogrammen tillhör de yrkesexamina som har hög grad av etablering enligt UKÄ:s studie. Tre av programmen hade över 85 procents etableringsgrad och ett program (förskollärarexamen) låg på strax under 85 procent (92 procent av de etablerade med förskollärarexamen arbetade dock inom målyrket efter ett år).

UKÄ konstaterar också i sin studie att kvarvaron i läraryrket fem år efter examen var generellt hög för samtliga utbildningsprogram. När det gäller de etablerade som utbildat sig till grundlärore arbetade exempelvis samma andel (73 procent) som lärare ett år och fem år efter examen. De utbildade och etablerade yrkeslärare utgör dock ett undantag för där minskade andelen som arbetade kvar i yrket från 65 procent efter ett år till 57 procent efter fem år.

När det gäller geografisk rörlighet på arbetsmarknaden visade UKÄ:s studie att examinerade från lärarprogrammen har en låg eller medelmåttig geografisk rörlighet när det gäller om man arbetar i en annan region än den man studerade i. Exempelvis var det 75 procent av de examinerade förskollärarna som stannat kvar i den region man studerat i. Högst rörlighet av lärarprogrammen hade de examinerade ämneslärarna där 40 procent arbetade i en annan region än där man studerade. Det kan jämföras med examinerade civilekonomer där drygt 60 procent arbetade i en annan region än studieregionen.

Samtidigt har det på senare år kommit flera rapporter om att det kan vara svårt att få arbete för nyutbildade lärare trots lärarbristen.⁵ Orsakerna kan variera men neddragningar i kommunerna som gör det billigare att anställa obehöriga före utbildade tros ha stor betydelse, liksom att huvudmännen även av andra skäl rekryterar och behåller obehöriga. Det sistnämnda har uppmärksammats av Sveriges Lärare som riktat en skrivelse till regeringen där förbundet kräver att regelverket i skollagen kring legitimation och behörighet skärps.⁶ Samtidigt finns det uppgifter som indikerar att antalet lärare som är inskrivna på Arbetsförmedlingen har ökat.⁷

² Universitetskanslersämbetet; *Högskolan i siffror. Officiell statistik om universitet och högskolor* (2024).

³ Skolverket; *Lärarprognos 2021 - Redovisning av uppdrag att ta fram återkommande prognoser över behovet av förskollärare och olika lärarkategorier* (2021).

⁴ Universitetskanslersämbetet; *Etablering på arbetsmarknaden efter studier i högskolan – Examinerade på grundnivå och avancerad nivå 2015/16–2019/20* (rapport 2023:20).

⁵ Vi Lärare; *Trots lärarbristen – lärare har svårt att få jobb* (artikel 7 augusti 2024).

⁶ Sveriges Lärare; *Skrivelse om att skärpa legitimations- och behörighetskraven* (januari 2025).

⁷ Se bland annat www.svt.se/nyheter/snabbkollen/larare-har-svart-att-fa-jobb.

Det är bland annat mot bakgrund av ovanstående intressant att undersöka hur nyexaminerade lärare själva upplever inträdet på arbetsmarknaden ur olika aspekter. Arbetar de flesta som lärare? Upplever man att det var lätt eller svårt att få arbete? Tog det lång tid? Är de nöjda med den lön de erhöll? Skiljer det sig mellan olika lärarkategorier och olika delar av landet? I denna rapport får vi svar på dessa och en del andra frågor som ställdes till de nyexaminerade.

Undersökning

Sveriges Lärarstudenter har med hjälp av undersökningsföretaget Exquiro Market Research låtit genomföra en undersökning om inträdet på arbetsmarknaden för nyexaminerade lärare och studie- och yrkesvägledare. Den riktade sig till personer som fanns i Sveriges Lärares register och som avlagt examen något av åren 2022 och 2023. Totalt besvarade 2 343 målgruppsaktuella personer enkäten utifrån ett totalt bruttourval på 11 735 personer, vilket ger en slutlig svarsfrekvens på 23 procent (se tabell M2).

Undersökningen ger oss svar på hur de nyexaminerade upplevde möjligheterna att söka och få arbete efter avslutad utbildning ur olika aspekter samt vilka löner de erbjöds i samband med sin första anställning. Även om svarsfrekvensen utifrån nettourval kan framstå som låg så kan representativiteten i populationen bedömas vara relativt god, förutom för studie- och yrkesvägledarna, folkhögskollärarna, yrkeslärarna och de som läst KPU inom ramen för försöksverksamhet. De sistnämnda kategorierna har för få svarande för att kunna redovisa resultat separat för dessa men deras svar ingår oftast när totala resultat redovisas. Flertalet lärarexamina och inriktningar (inklusive reguljär KPU⁸) finns representerade med minst 50 respondenter per examen/inriktning.⁹ Alumner från nästan samtliga lärosäten som bedriver lärar- eller studie- och yrkesvägledarutbildning har besvarat enkäten, även om de mindre lärosätena har ett fåtal svar.

Syfte och disposition

Syftet med undersökningen är att få svar på hur de nyexaminerade lärarna och studie- och yrkesvägledarna upplevde möjligheterna att söka och få arbete efter avslutad utbildning ur olika aspekter samt vilka löner de erbjöds i samband med sin första anställning.

Resultaten presenteras enligt följande:

1. Allmänt om respondenterna och deras utbildning
2. Inträdet på arbetsmarknaden och vägen till första anställningen
3. Lön och löneanspråk
4. Synen på framtiden inom yrket

1. Allmänt om respondenterna och deras utbildning

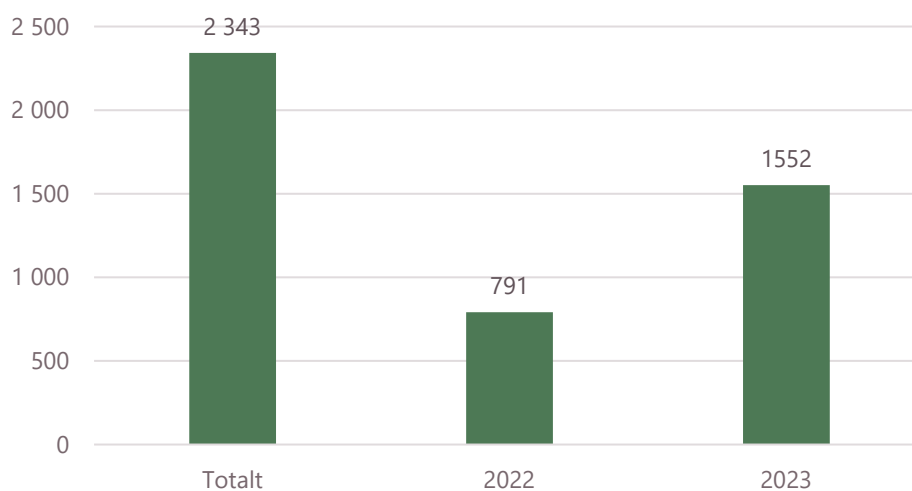
Totalt besvarade nästan 2 400 lärare och studie- och yrkesvägledare enkäten. Av dessa var 79 procent kvinnor och 21 procent män. När det gäller ålder var 45 procent 20–29 år, 35 procent 30–39 år, 14 procent 40–49 år och 6 procent 50 år eller äldre. Kön- och åldersfördelning överensstämmer generellt sett väl med det som framkommer i Universitetskanslersämbetet statistik om examinerade de aktuella åren.¹⁰ Vad gäller examensår är 2023 tydligt överrepresenterat vad gäller antal svarande, vilket framgår av diagram 1.

⁸ KPU står för kompletterande pedagogisk utbildning. Utbildningen omfattar normalt tre terminers heltidsstudier och leder till en ämneslärarexamen i ett eller flera ämnen.

⁹ Antalet respondenter med folkhögskollärarexamen samt studie- och yrkesvägledarexamen som besvarade enkäten var under 50, vilket gör att resultat för dessa examina inte redovisas separat. De ingår dock vanligen då totalresultat redovisas.

¹⁰ Universitetskanslersämbetet statistikdatabas (2024). *Högskolan i siffror*.

Diagram 1. Antal respondenter per examensår

Fördelningen av respondenter per examen/inriktning samt examinerande lärosäte framgår av diagram 2 och 3. Även om examensåret 2023 är överrepresenterat vad gäller det totala antalet svarande så är den procentuella fördelning vad gäller examina/inriktning i princip densamma.

Diagram 2. Fördelning av respondenter per examen/inriktning

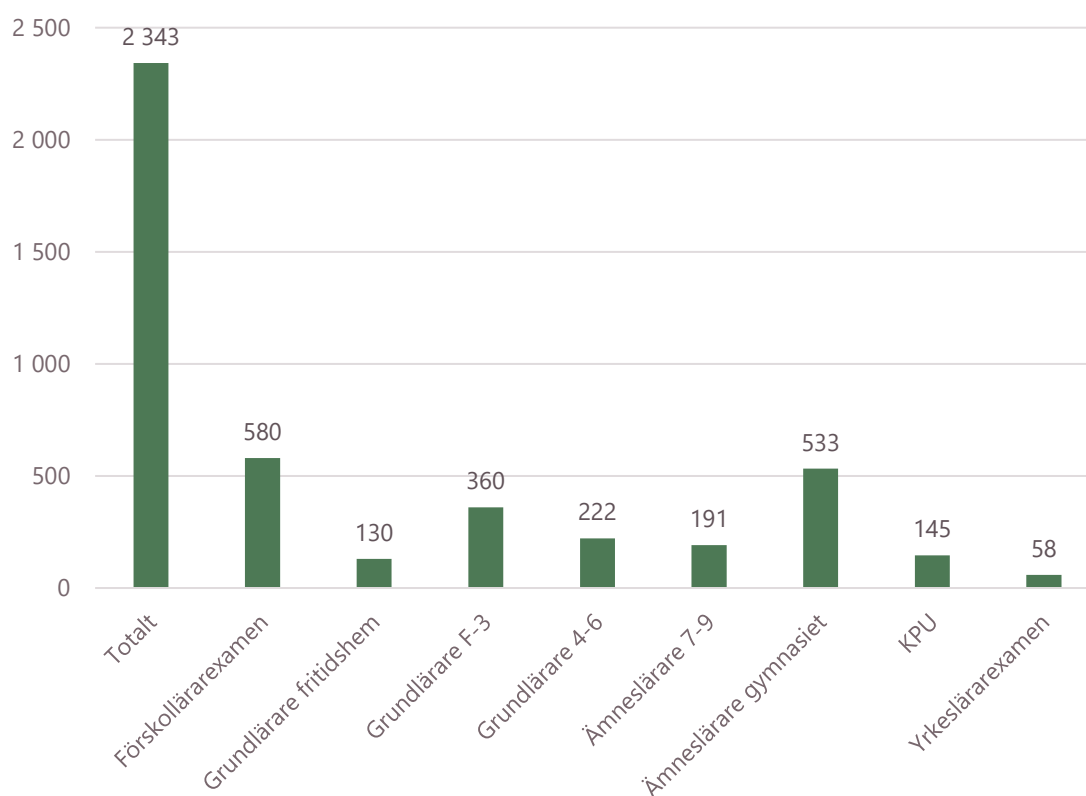
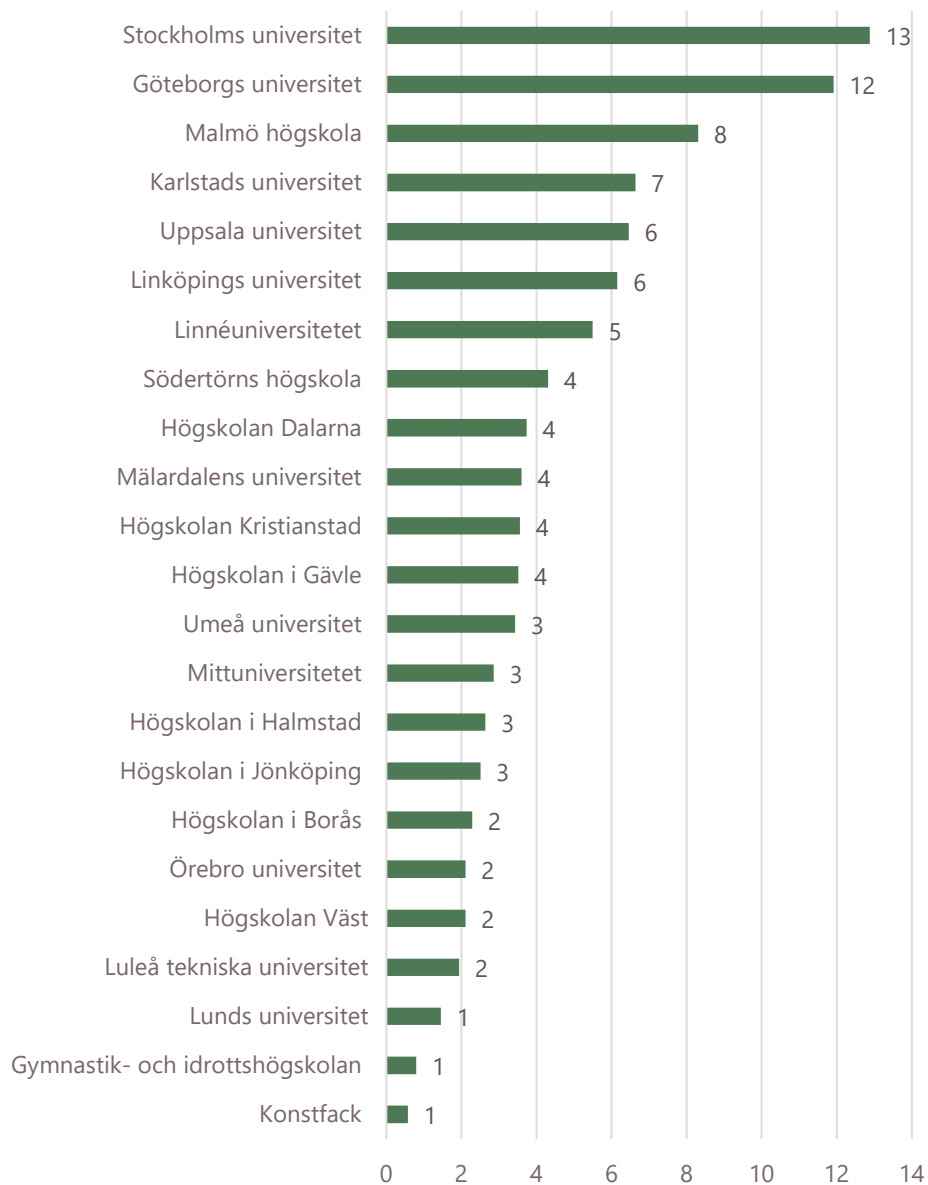

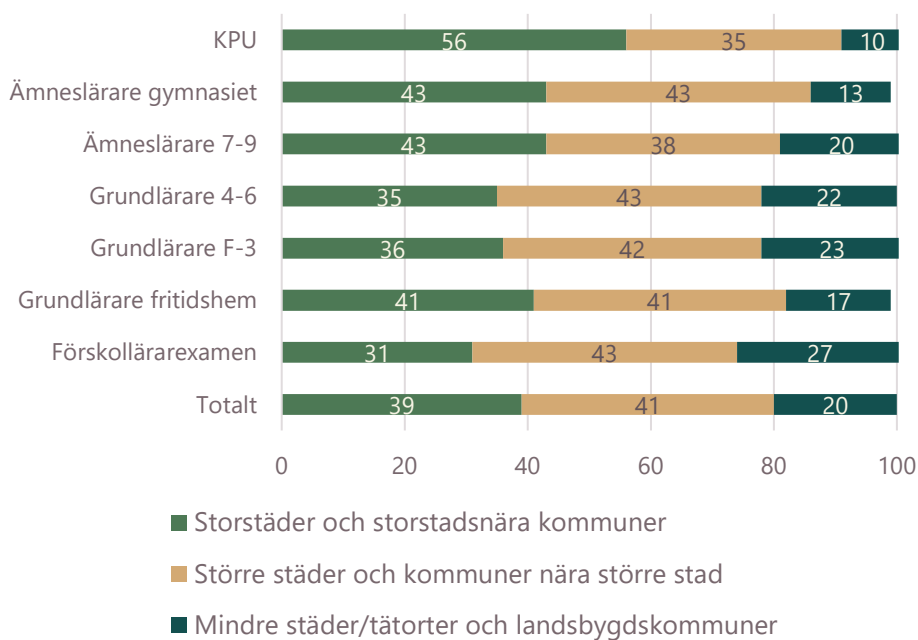
Diagram 3. Andelen respondenter per examinerande lärosäte (procent)

Av diagram 4 framgår inom vilka kommuntyper, enligt SKR:s kommungruppsindelning¹¹ avseende huvudgrupper, som respondenterna i dag är bosatta i, fördelat på examen. Som förväntat är det stora flertalet bosatta i storstäder/storstadsnära kommuner eller större städer/kommuner nära större städer.

¹¹ För definitioner med mera, se SKR:s rapport *Kommungruppsindelning 2023* på webbsidan <https://skr.se/skr/tjanster/rapporterochskrifter/publikationer/kommungruppsindelning2023.67834.html>.

Diagram 4. Typ av bosättningskommun i dag, uppdelat på examen/inriktning (procent)

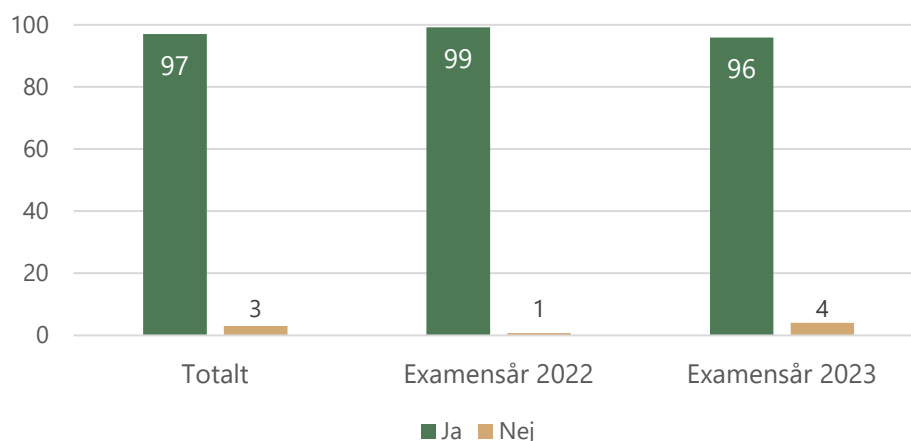
Undersökningen visar att i princip alla (99 procent) fick någon typ av arbete efter sin examen. Av dessa har 97 procent haft en anställning som lärare och vid tidpunkten för enkäten så arbetade 93 procent fortfarande som lärare. Inga signifikanta skillnader finns beroende på typ av examen, kön eller typ av bosättningsort. Den absoluta majoriteten av de svarande arbetade inom den verksamhet/skolform som utbildningen var inriktad mot, med undantag för ämneslärarna. Bland ämneslärarna som utbildat sig mot gymnasiet samt de som läst en KPU var det runt hälften som arbetade inom grundskolan, troligen för att deras utbildning ofta ger behörighet för högstadiet.

Nästan 80 procent av de svarande (oavsett examensår) som arbetat som lärare var anställda hos en kommunal huvudman och 20 procent hos en enskild huvudman. Endast ett fåtal fick anställning hos statlig huvudman. Det var dock betydligt vanligare att ämneslärare med inriktning gymnasiet (36 procent) och bland de som läst en KPU (35 procent) att arbeta för en enskild huvudman jämfört med övriga lärarkategorier. Endast 5 procent av fritidshemslärarna arbetade hos en enskild huvudman. Av de som arbetade hos en enskild huvudman uppgav 67 procent att verksamheten bedrevs i en form som var, eller kan vara, vinstdrivande. 80 procent av de som arbetade inom gymnasiet uppgav att verksamheten är, eller kan vara, vinstdrivande medan 51 procent av de som arbetade i förskolan uppgav detsamma.

2. Inträdet på arbetsmarknaden och vägen till första anställningen

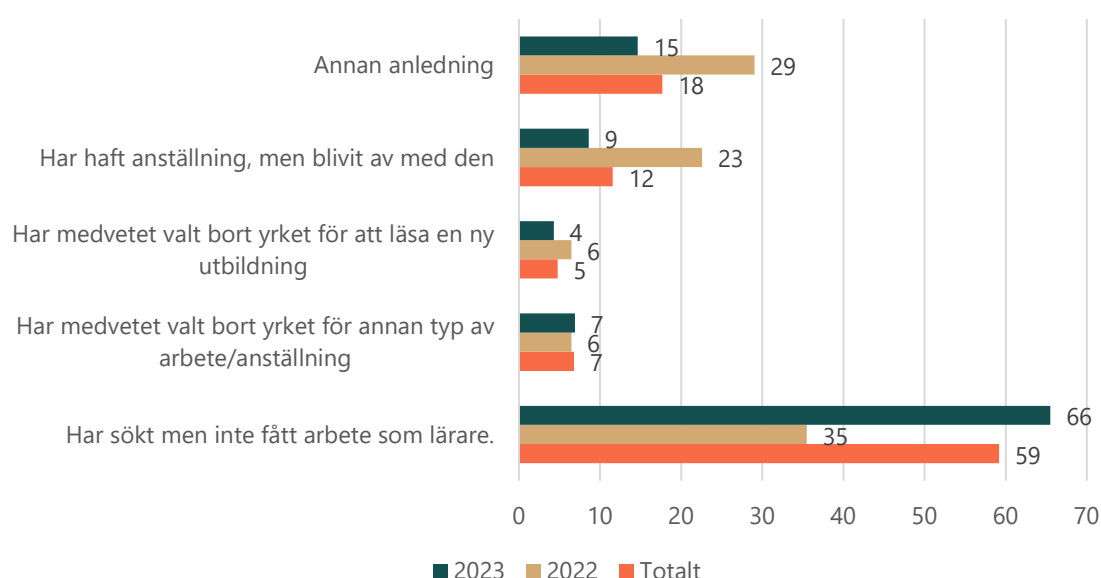
Som framgår av diagram 5 så har nästan samtliga respondenter, oavsett examensår, arbetat som lärare efter avslutad utbildning. Vid tidpunkten för enkäten var det dock något färre (93 procent) som uppgav att de i dag var yrkesverksamma som lärare eller studie- och yrkesvägledare. Endast 1 procent uppgav att de inte har haft någon anställning av något slag alls efter examen. Det kan dock noteras av det var något fler (4 procent jämfört med 1 procent) av de som examinerats 2023 som inte arbetat alls inom det yrke som de utbildats för.

Diagram 5. Haft anställning som lärare efter examen (procent)

Det absoluta flertalet (93 procent) av alla respondenter arbetar i dag (vid tidpunkten för enkätens besvarande) som lärare. Det skiljer sig dock beroende på examensår. 96 procent av de som examinerades 2022 arbetar som lärare jämfört med 92 procent av de examinerades 2023. Skälen som respondenterna uppger till varför man inte arbetar som lärare i dag framgår av diagram 6 nedan. Det är värt att notera att betydligt fler av de som examinerades 2023 uppger att de har sökt men inte fått arbete som lärare, vilket indikerar att arbetsmarknaden varit något sämre för denna grupp. Det är också vanligare bland män än kvinnor att man har haft arbete som lärare men blivit av med det, liksom att ha medvetet valt bort yrket för att fortsätta utbilda sig. Bland de som uppgivit "Annan anledning" ryms olika skäl, såsom sjukskrivning, föräldraledighet, stress och otrivsel men också några som uppger att de sagts upp på grund av nedskärningar.

Diagram 6. Varför arbetar man inte som lärare i dag (procent)

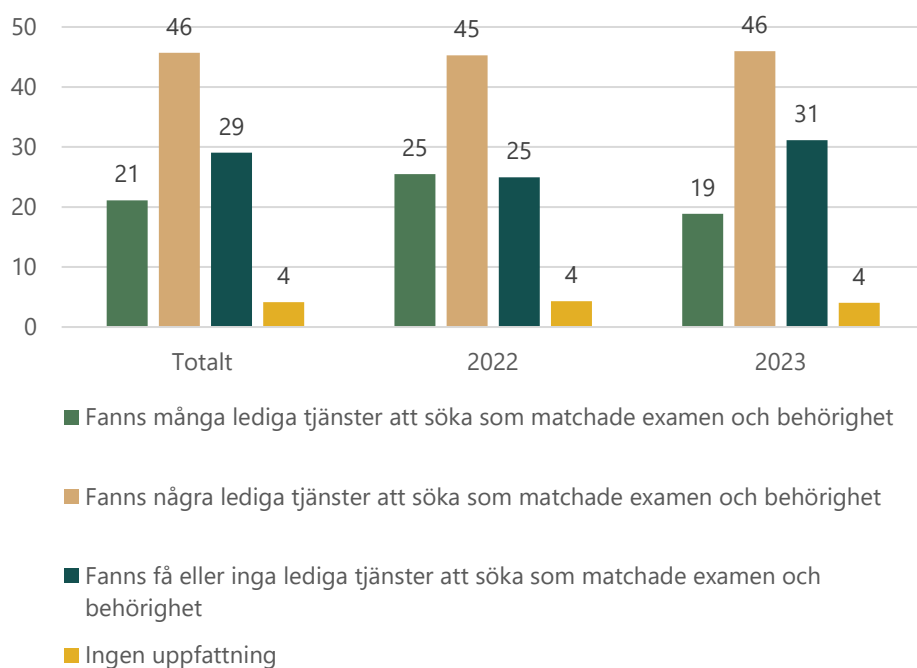

Undersökningen visar att respondenterna har haft en något blandad upplevelse av möjligheterna att få arbete inom målyrket efter examen och att det skiljer sig något beroende på

examensår och typ av examen. Däremot skiljer det sig inte nämnvärt beroende på vilken typ av kommun man är bosatt i.

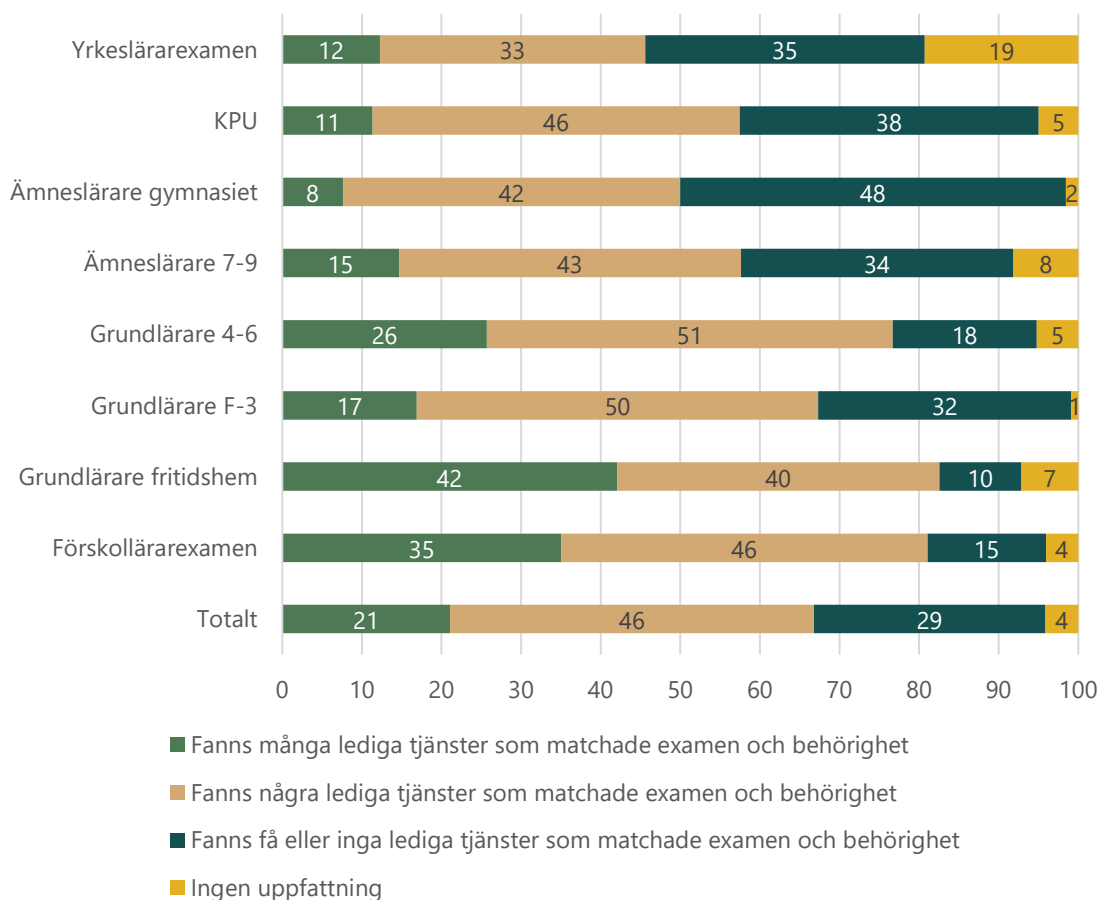
Som framgår av diagram 7 nedan har inte respondenterna generellt upplevt att arbetsmarknaden varit särskilt bra. Endast 21 procent upplevde att det fanns gott om lediga jobb som matchade deras utbildning.

Diagram 7. Upplevelse av arbetsmarknaden bland de examinerade 2022 och 2023 (procent)

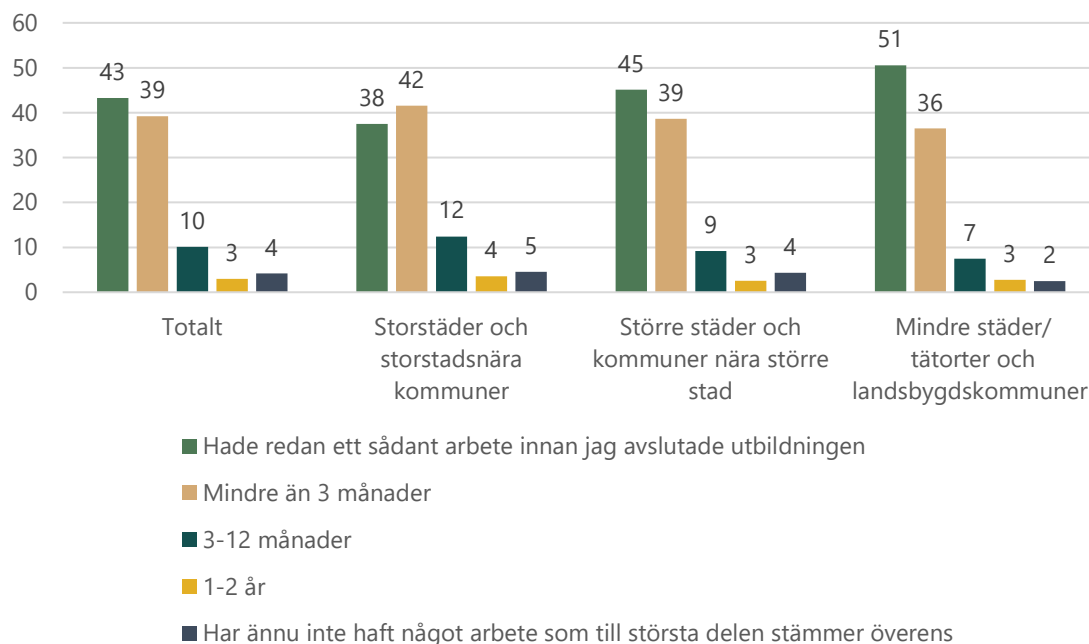
Uppdelat på examen framstår det som att det framför allt är de som utbildat sig till förskollärare, lärare i fritidshem och grundlärare 4–6 som har haft en bättre upplevelse av arbetsmarknaden, medan ämneslärare mot gymnasiet och de som läst en KPU upplevt att arbetsmarknaden är svagare. Se diagram 8 nedan.

Diagram 8. Upplevelse av arbetsmarknaden beroende på typ av lärarexamen (procent)

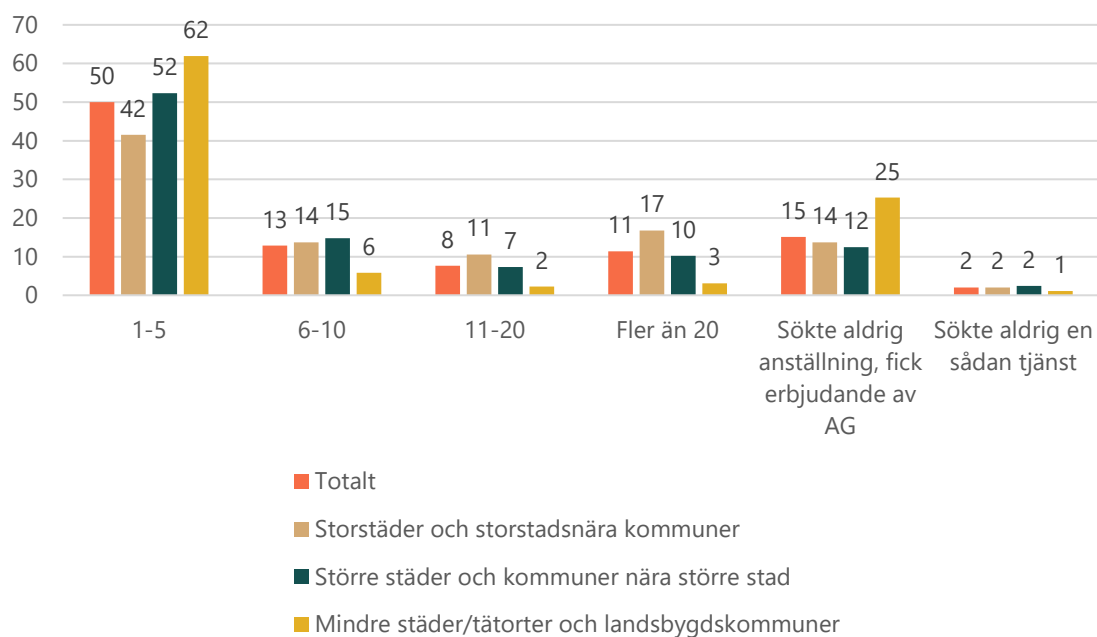
Av diagram 9 nedan framgår att det finns vissa skillnader mellan boende i större städer och de i mindre kommuner när det gäller hur lång tid det tog att få ett arbete som lärare. Det är betydligt vanligare att de som var hemmahörande i mindre kommuner redan hade fått arbete innan de tog examen jämfört med de som bodde i storstäder/större städer. Samtidigt hade över 80 procent av samtliga tillfrågade fått arbete som lärare redan under utbildningen eller inom mindre än tre månader efter examen. Förskollärare, fritidshemslärare och yrkeslärare hade i betydligt högre utsträckning fått arbete innan avslutad utbildning jämfört med grund- och ämneslärare (inklusive KPU).

Diagram 9. Hur lång tid efter examen tog det att få ett arbete som i huvudsak motsvarade utbildningen? (procent)

Antalet lärartjänster som man behövde söka innan man till slut fick arbete som lärare skiljer sig inte särskilt mycket mellan examensåren. Däremot finns signifikanta skillnader beroende på i vilken typ av kommun man varit bosatt i, som framgår av diagram 10. Det är också vanligare att ämneslärare och grundlärare F-3 och 4–6 har behövt söka fler tjänster än förskollärare, fritidshemslärare och yrkeslärare innan man fått ett arbete.

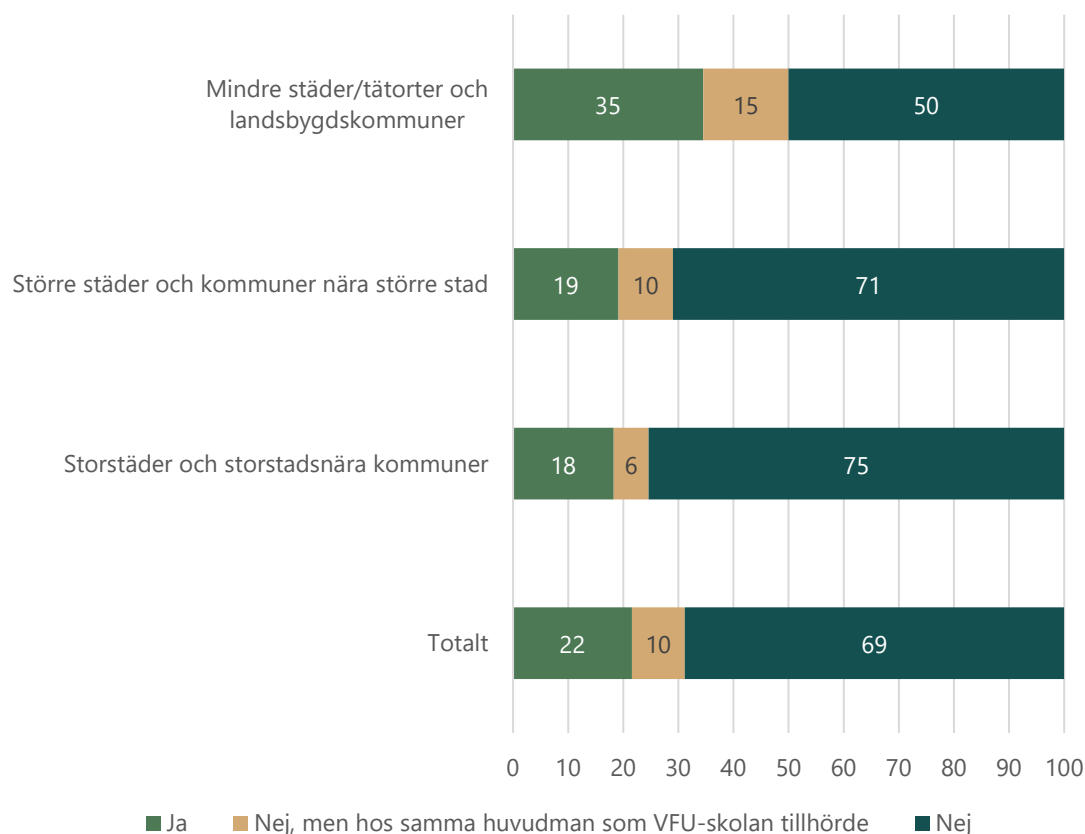
Diagram 10. Antal lärartjänster man behövde söka innan man fick första anställningen (procent)

Vad gäller antalet rekryteringsprocesser man påbörjat innan man fått arbete så är det över 80 procent som endast behövt genomgå en till tre sådana processer innan man fått arbete. Det är dock något fler ämneslärare som behövt genomgå fler än tre rekryteringsprocesser. Det är också vanligare bland de bosatta i mindre kommuner att man har genomgått färre rekryteringsprocesser jämfört med dem i storstäder.

Det är mindre vanligt att man får arbete på den skola eller förskola där man genomförde hela eller stora delar av sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU), men även här finns det skillnader beroende på typ av kommun och ort, vilket framgår av diagram 11 nedan. Det är klart vanligare att VFU-studenter fyller en viktig funktion för kompetensförsörjningen för huvudmännen i mindre städer och på landsbygden.

Diagram 11. Fick man sin första läraranställning på samma skola/förskola som man genomförde huvuddelen av sin VFU på? (procent)

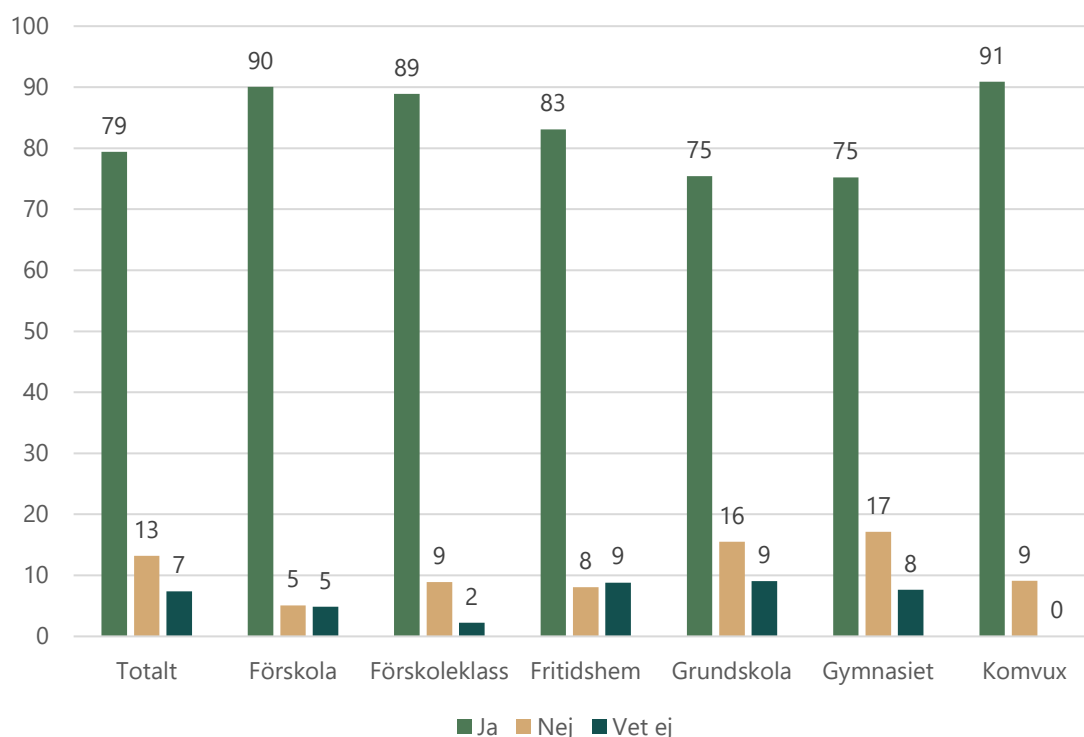

Den stora majoriteten (71 procent) av de som haft eller har anställning som lärare i skolväsendet fick en tillsvidare tjänst eller provanställning med möjlighet till tillsvidare tjänst i samband med sin första läraranställning. Samtidigt var det 28 procent som endast fick en tidsbegränsad anställning, där vikariat/visstidsanställning var det vanligaste. Det var också vanligare bland de som examinerades 2023 att få en tidsbegränsad anställning (31 procent) jämfört med de som kom ut 2022 (23 procent).

För de allra flesta innebär läraranställningen att man arbetade heltid (87 procent) och det skiljer sig inte nämnvärt beroende på examensår eller lärarkategori.

I enkäten ställdes frågan om arbetsgivaren ställde ett uttalat krav på att det krävdes legitimation/examen och rätt behörighet för den första läraranställningen man fick. Bland svaren som redovisas i diagram 12 kan särskilt noteras att bland de som fick arbete i grund- eller gymnasieskolan uppgav nästan en femtedel av de svarande att ett sådant krav inte ställdes. Det kan också noteras att det var vanligare att enskilda huvudmän (20 procent) inte ställde krav på legitimation/rätt behörighet jämfört med kommunala huvudmän (11 procent).

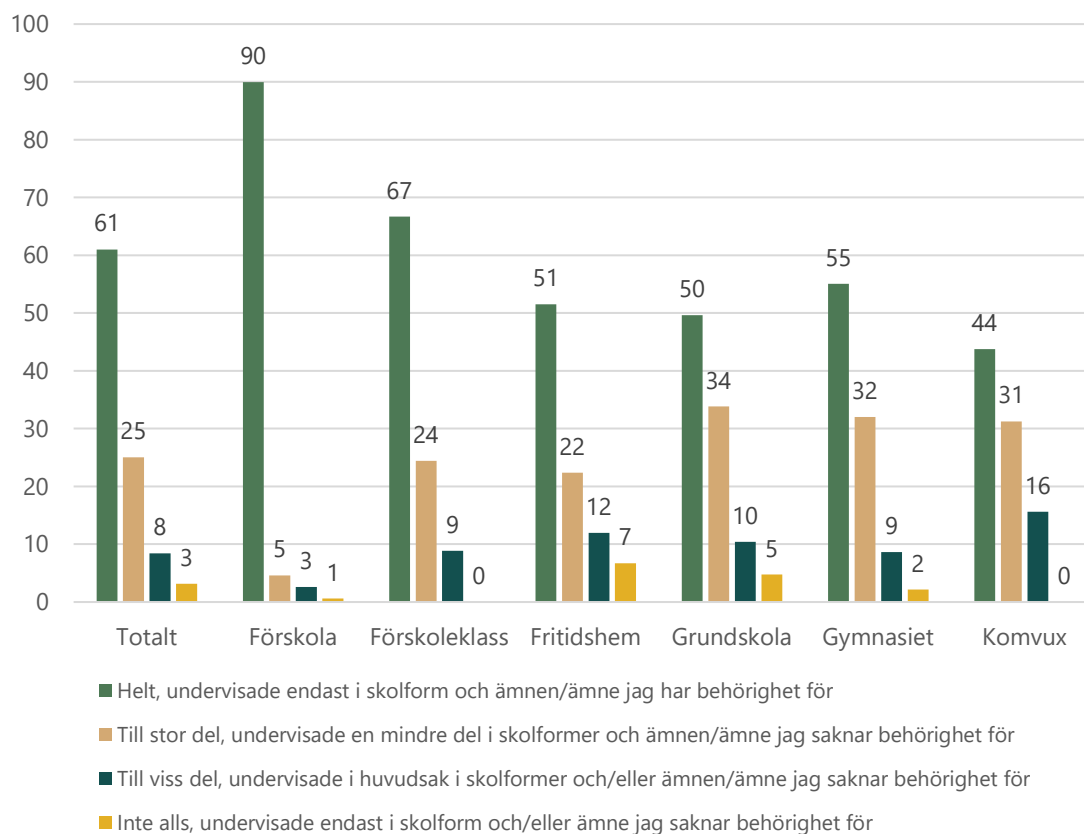
Diagram 12. Fanns det ett av arbetsgivaren uttalat krav på legitimation/examen och rätt behörighet för den tjänst man fick i samband med första anställningen? Uppdelat på verksamheter där man fått sin första läraranställning (procent)

Det förekommer att respondenterna under sin första anställning som lärare fick undervisa i verksamheter eller ämnen som helt eller delvis inte motsvarade det som utbildningen givit behörighet för, även om det är relativt ovanligt. Det skiljer sig också åt beroende på typ av lärarexamen och verksamhet man arbetar inom. Här bör också påpekas att exempelvis gymnasielärare blir behöriga i grundskola i motsvarande ämnen om dessa återfinns där. Se diagram 13 nedan.

Diagram 13. Hur överensstämde undervisningsuppdraget under första anställningen med behörigheten/examen gav? (procent)

Bas: De som har haft anställning som lärare/förskollärare inom skolväsendet

3. Lön och löneanspråk

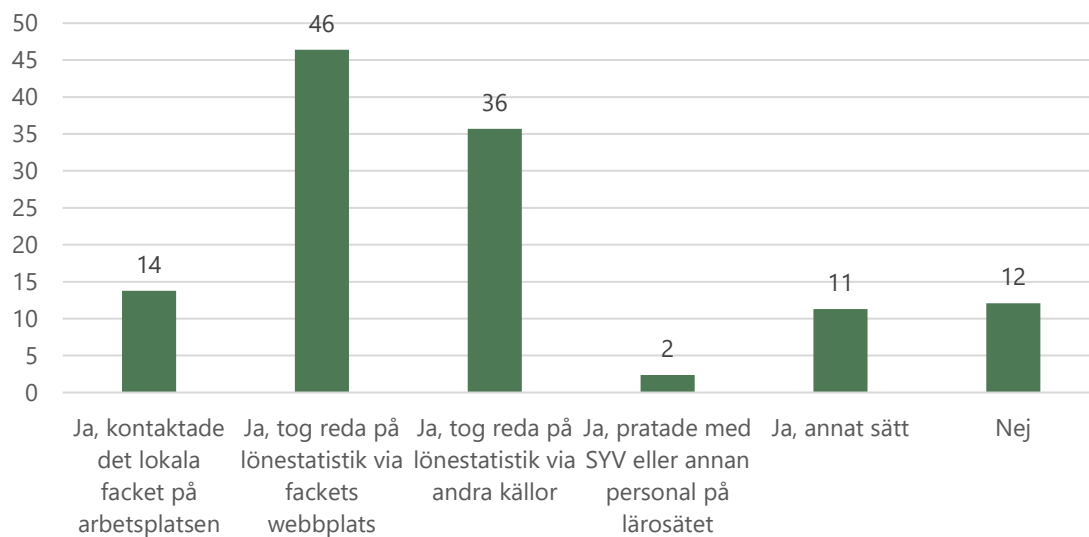
Lärares löner är ett återkommande inslag i debatten om hur läraryrket kan bli mer attraktivt. Vi vet att lärares löneutveckling släpar efter jämförbara akademiska yrken, vilket bland annat påvisats senast av Saco i en rapport,¹² liksom i Sveriges Lärares egna analyser.¹³ Mot den bakgrunden kan det vara intressant att veta hur de nyexaminerade har hanterat lönefrågan i samband med sin första anställning som lärare. Därför har vi ställt ett antal frågor om hur de tog reda på löneläget på arbetsplatsen, om de angav något löneanspråk i samband med första anställningen, vilken lön de faktiskt fick i förhållande till vad de begärde och om de var nöjda med lönen

Som framgår av diagram 14 försökte de flesta svarande som har haft anställning som lärare på olika sätt skaffa sig information om löneläget på arbetsplatsen och/eller inom yrket. Respondenterna kunde välja flera svarsalternativ. Mer än hälften (60 procent) använde sig av information från facket på olika sätt. Det kan dock noteras att en ganska låg andel av dessa valde att kontakta det lokala facket på arbetsplatsen.

¹² Saco; År din utbildning lönsam? – Livslöner för 35 högskoleutbildningar (rapport 2024).

¹³ Sveriges Lärare; Lärares och förskollärares löneutveckling och lönestruktur över tid (faktablad 2023).

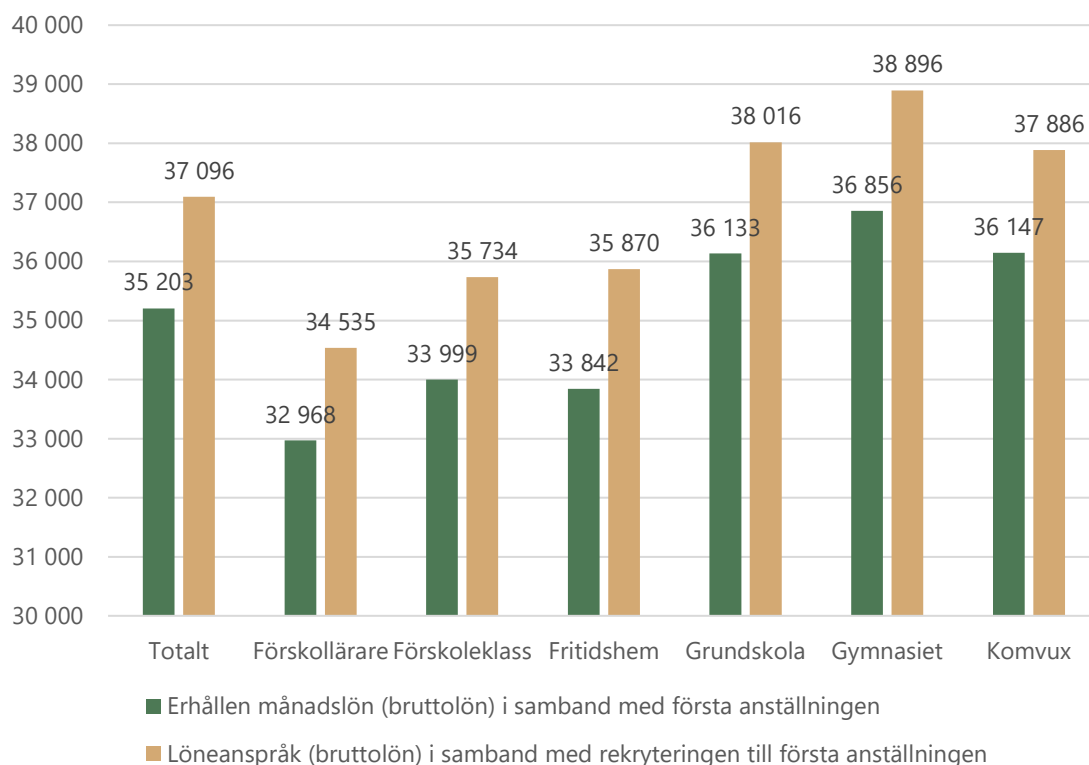
Diagram 14. På vilka sätt tog man reda på information om löneläget på arbetsplatsen och för yrket i samband med rekrytering till första anställningen? (procent)

I samband med rekryteringen uppgav de flesta (78 procent) ett löneanspråk. Det kan noteras att det inte finns några större skillnader i detta avseende kopplat till kön, ålder eller lärarkategorier/examen.

I genomsnitt skiljer sig förstås nivån på de löneanspråk man uppgav, liksom den lön man faktiskt fick som månadslön, mellan olika skol- och verksamhetsformer, vilket framgår av diagram 15 nedan. Kvinnors löneanspråk är signifikant lägre än männens, sett till totalen, och får vidare i genomsnitt nästan 1 500 kronor lägre lön (uttryckt i medellön) än männen, vilket dock till stor del kan förklaras med att förskollärarna (varav 95 procent är kvinnor) till antalet är kraftigt överrepresenterade i undersökningen.

Diagram 15. Löneanspråk och erhållen ingångslön (uttryckt som medellön) i samband med första anställningen. Uppdelat på skol- och verksamhetsformer (kronor)

Det bör också framhållas att både löneanspråk och erhållen månadslön är högre för de som är bosatta i storstäder/storstadsnära kommuner jämfört med övriga kommunkategorier, se diagram 17 nedan. Vidare framgår att medellönen för de som fått arbete hos en enskild huvudman var högre än för de som fick jobb på en kommunal skola eller förskola, se diagram 16 nedan. Det kan till stor del förklaras med att enskilda huvudmän (vilka ofta driver gymnasieskolor) är många i storstäderna/de storstadsnära kommunerna.

Diagram 16. Vilken ingångslön (uttryckt som medellön) erhöll man i samband med din första anställningen? Uppdelat på huvudmannatyp (kronor)

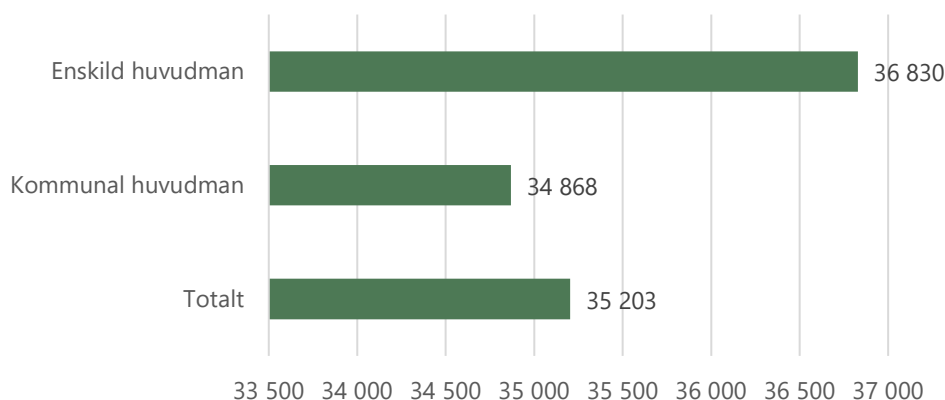
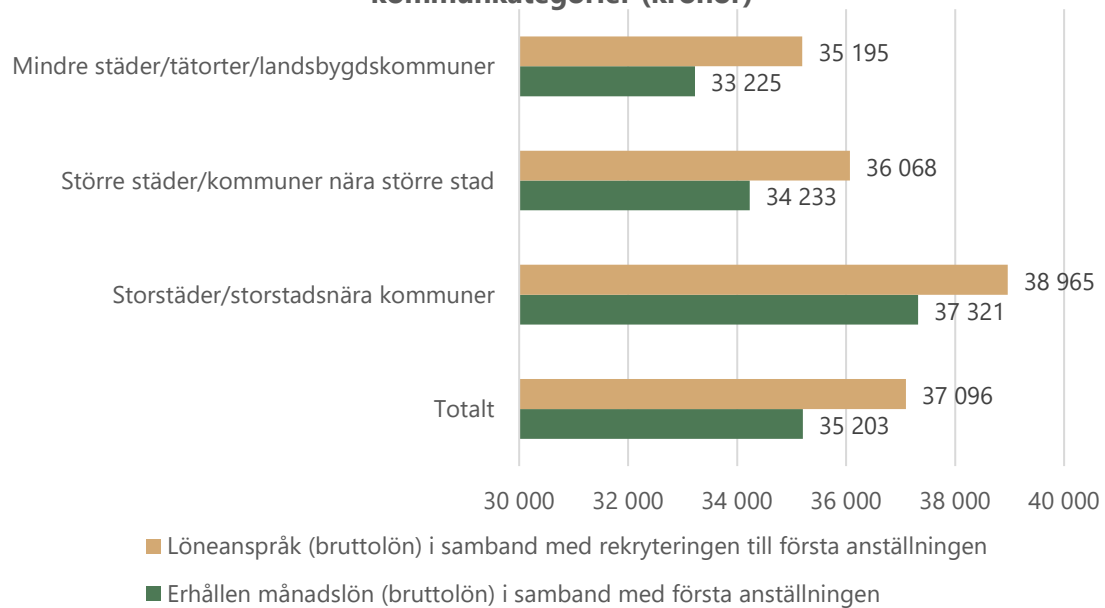
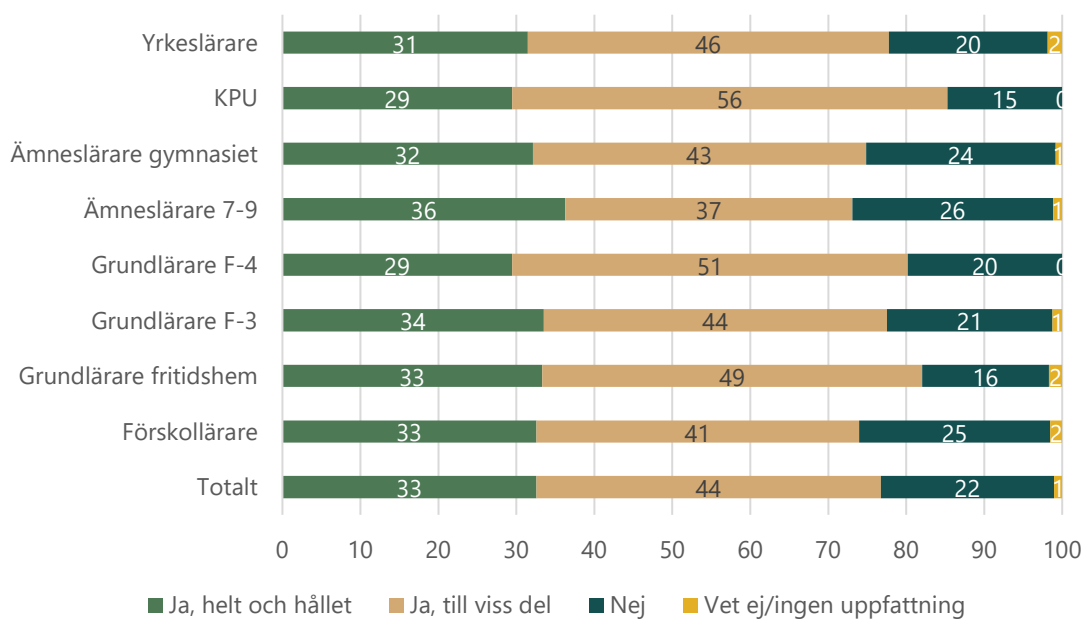

Diagram 17. Löneanspråk och erhållen ingångslön (uttryckt som medellön) i samband med första anställningen. Uppdelat på kommunkategori (kronor)

I enkäten uppgav 68 procent att de fick en lägre lön än löneanspråket, 25 procent att de fick samma lön som löneanspråket och 7 procent att de fick en högre lön. Drygt en femtedel av de svarande uppger att de inte var nöjda med den lön de erhöll i samband med första anställningen. Särskilt bland förskollärarna och ämneslärarna finns ett extra stort missnöje, där är en fjärdedel inte nöjda med lönen, se diagram 18 nedan. Generellt framkommer dock att de som är nöjda med den lön de fick är mer benägna att rekommendera utbildningen och yrket.

Diagram 18. Var du nöjd med den månadslön du fick i samband med första läraranställningen) Uppdelat på examen/inriktning (procent)

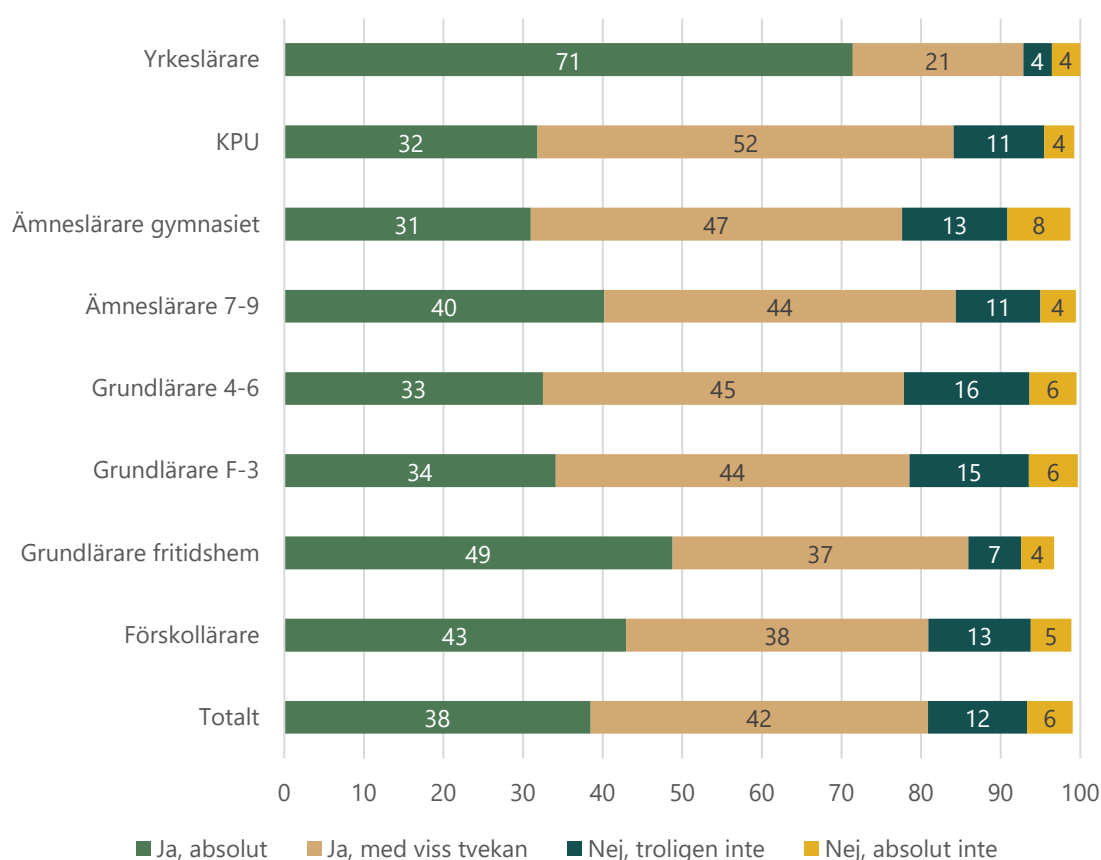

4. Synen på framtiden inom yrket

Avslutningsvis presenteras några resultat kring hur de nyligen etablerade lärarna ser på sin utbildning, sitt yrkesval och en eventuell framtid i yrket.

Som framgår av diagram 19 nedan skulle majoriteten av respondenterna rekommendera yrket och utbildningen till någon annan. Men 42 procent gör det med viss tvekan och nästan 20 procent vill inte göra det. Yrkeslärarna sticker ut på ett positivt sätt genom att drygt 70 procent absolut rekommenderar utbildning och yrke.

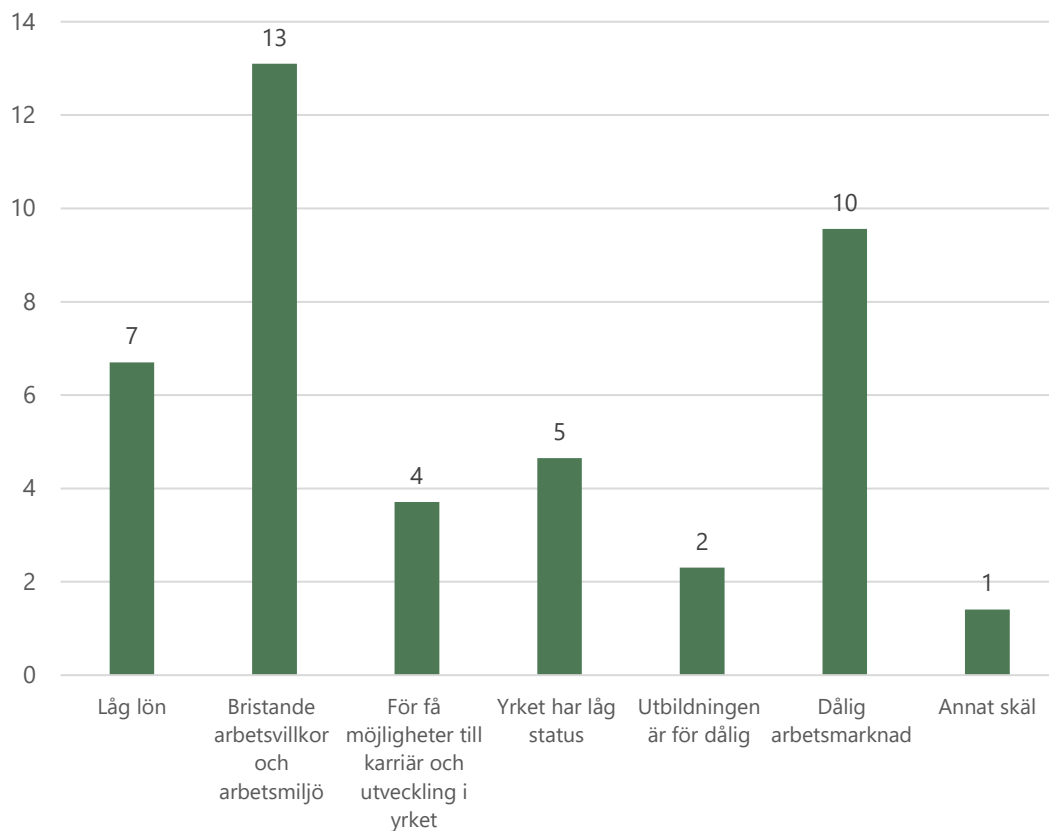
Diagram 19. Skulle man rekommendera någon annan att utbilda sig till lärare? Uppdelat på examen/inriktning (procent)

De som svarat att de inte eller troligen inte skulle rekommendera andra att utbilda sig till lärare angav olika skäl till detta, se diagram 20 nedan. Som framgår är det framför allt de bristande arbetsvillkoren och arbetsmiljön och en upplevd dålig arbetsmarknad som utgör de två mest återkommande svaren. Resultatet skiljer sig inte nämnvärt mellan olika examina/inriktningar. Det är däremot något fler av de som examinerades 2023 som uppger en dålig arbetsmarknad som skäl. Det kan noteras att de som var nöjda med månadslönen de fick i samband med första anställningen är mer benägna att rekommendera andra att utbilda sig till lärare.

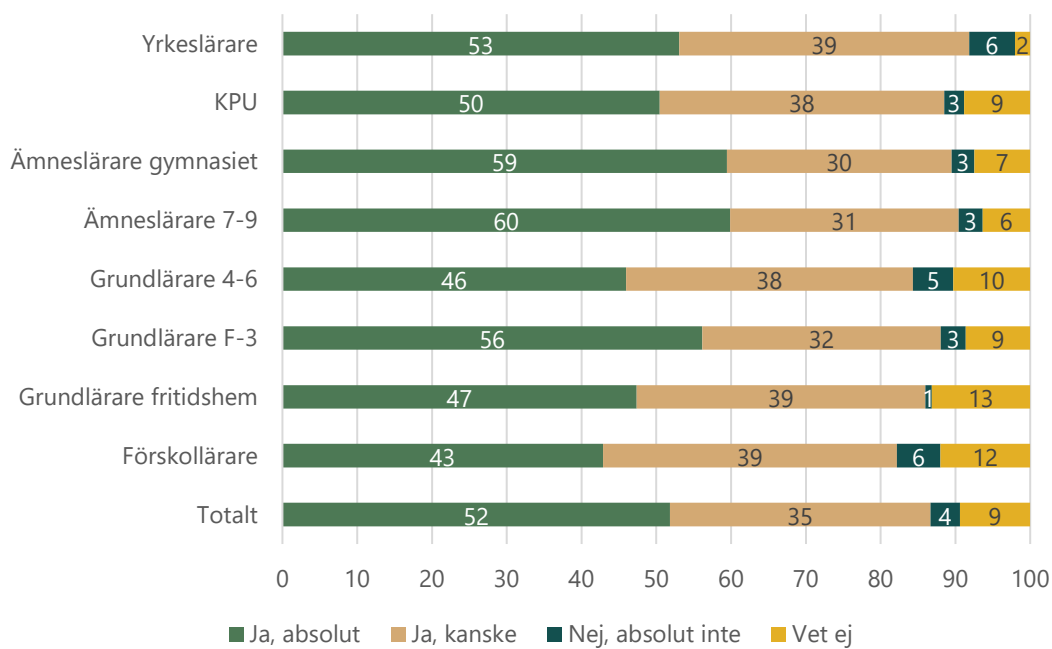
Diagram 20. Vilket eller vilka är skälen till att man inte vill rekommendera någon annan att utbilda sig till lärare?

Bas: De som svarade "nej, troligen inte" eller "nej, absolut inte" på frågan om man vill rekommendera yrket (procent)

Den sista fråga som ställdes i enkäten gällde om de svarande tror att de om fem år fortfarande kommer att arbeta inom läraryrket. Som framgår av diagram 21 nedan så är det ganska stor andel (nästan 50 procent) som är tveksamma, negativa till eller osäkra på om man kommer att arbeta som lärare i framtiden. Mest negativa eller tveksamma är förskollärarna, följt av grundlärarna 4–6. Även här framkommer att de som var nöjda med sin ingångslön är benägna att vilja stanna kvar i yrket efter fem år.

Diagram 21. Tror man att man om 5 år fortfarande kommer att arbeta som lärare? Uppdelat på examen/inriktning (procent)

Metodbeskrivning

Urval och svarsfrekvens till denna undersökning

Målgruppen för den här undersökningen var lärare och studie- och yrkesvägledare som examinerades från en lärar- eller studie- och yrkesvägledarutbildning något av åren 2022 eller 2023 och som fanns med i Sveriges Lärares medlemsregister. Dessa examensår valdes ut för att det dels inte skulle gått alltför lång tid sedan respondenterna avslutade sin utbildning, dels för att så många som möjligt skulle ha hunnit påbörja sin yrkesutövning.

Undersökningsföretaget Exquiro Market Research fick ett **totalurval** om 11 735 respondenter från Sveriges Lärares register.

Det **egentliga totala nettourvalet** för undersökningen (efter att ha tagit bort de som inte passerade den initiala kontrollfrågan om examensår i enkäten och därmed inte tillhörde målgruppen) uppgick till 11 346 individer.

Det slutgiltiga totala nettourvalet (för båda faserna) och svarsfrekvensen framgår av tabell M2.

Tabell M2: urval och svarsfrekvens	Antal	Andel
Bruttourval	11 735	100%
Nettourval 1 (passerade inte initial kontrollfråga och därmed ej i målgrupp) Ej målgrupp/felaktiga kontaktuppgifter	389	3%
Nettourval 2	11 346	97%
Antal svar (påbörjade svar)	2 732	23%
Antal fullföljda (besvarade hela enkäten)	2 343	21%
Svarsfrekvens beräknat på nettourval 2 och påbörjade svar	2 343	23%

Datainsamling

Undersökningen genomfördes under september–oktober 2024 i form av en webbenkät. Tre påminnelser skickades ut.

Enkät och resultatredovisning

Sveriges Lärarstudenter tillhandahöll ett enkätutkast som Exquiro Market Research granskade och reviderade i samråd med Sveriges Lärarstudenter.

Viktning av svaren bedömdes inte vara nödvändigt eftersom svarsfördelningen gällande kön respektive ålder var nästintill identisk i urvalet och bland respondenterna som besvarade enkäten.

Referenser

Skolverket (2021); *Lärarprognos 2021 - Redovisning av uppdrag att ta fram återkommande prognoser över behovet av förskollärare och olika lärarkategorier* (rapport).

Sveriges Kommuner och Regioner (2023); *Kommungruppsindelning - Sveriges Kommuner och Regioners kommungruppsindelning 2023* (rapport).

Sveriges Lärare (2023); *Faktablad om lärares och förskollärares löneutveckling och lönestruktur över tid*.

Sveriges Lärare (2025); *Skrivelse om att skärpa legitimations- och behörighetskraven*.

Sveriges Television; *Lärare har svårt att få jobb* (webbartikel 7 augusti 2024).

Universitetskanslersämbetet (2023); *Etablering på arbetsmarknaden efter studier i högskolan – Examinerade på grundnivå och avancerad nivå 2015/16–2019/20* (rapport 2023:20).

Universitetskanslersämbetet (2024). *Högskolan i siffror. Officiell statistik om universitet och högskolor*.

Vi Lärare; *Trots lärarbristen – lärare har svårt att få jobb* (webbartikel 7 augusti 2024).

Vår vision är att Sveriges Lärarstudenter är den främsta studerandefackliga rösten för våra medlemsgrupper.
Genom vårt arbete får vi en utbildning av högsta kvalitet. Framtidens profession känner sig
därigenom förberedda, engagerade och stolta över sitt yrkesval.

Det börjar med en bra utbildning!

Sveriges
Lärarstudenter